

BELONEN

DE KRACHT VAN COMPLIMENTEN

“Als je je bord leegeet, dan krijg je een toetje”. Een uitspraak die je als ouder of professional mogelijk wel herkent. Belonen kan zeer effectief zijn. Maar wat is belonen en welke vormen zijn nu echt krachtig en zinvol en welke minder?

Het belonen van een kind is een vorm van conditionering. Dat wil zeggen: het gedrag van het kind verandert, als gevolg van een ervaring die hij/zij opdoet. Het gaat om gedrag dat door omstandigheden een gedragspatroon wordt; aangeleerd gedrag. Het bestraffen van ongewenst gedrag en het belonen van gewenst gedrag zijn daarvan de twee bekendste voorbeelden. Wetenschap wijst uit dat het belonen van gedrag vele malen effectiever is dan het afstraffen van ongewenst gedrag (Marius Rietdijk, 2011)

Soorten beloningen

Als je een kind wil laten zien dat je trots op hem/haar bent of als je wil dat het gewenste gedrag vaker door het kind wordt vertoond, dan kun je kiezen voor een beloning. Die zijn er in honderden soorten en maten: met woorden, knuffels, cadeautjes, stickers, het kiezen van het avondeten of een dikke duim in de lucht.

Tastbare beloningen

Tastbare beloningen, zoals cadeautjes of iets lekkers, kunnen een positief effect hebben op het gedrag van het kind. Het kind is vaak direct blij met hetgeen hij/zij in handen krijgt. Het is dan ook goed dat je niet te lang wacht met het geven van de beloning. Anders is het kind mogelijk alweer vergeten voor welke gedrag hij/zij de beloning verdiend heeft. Tastbare beloning kun je het beste inzetten voor bijzonderheden die buiten alledaagse ‘prestaties’ vallen. Een voorbeeld hiervan is het opeten van de boterham. Maar bijvoorbeeld wel als het kind geduldig heeft gewacht in de wachtkamer van het consultatiebureau of bij het leren zindelijk worden. Het kan dan zo groot of klein zijn als je zelf wilt. Van een koekje tot een cadeautje uit de winkel. Afwisseling is hierin aan te raden, omdat het effect verdwijnt als de beloning een voorspelbaar karakter krijgt (en bijvoorbeeld altijd een snoepje/koekje is).

“Gedrag wordt voor 80% bepaald door beloningen”
(Dr. Marius Rietdijk 2011)

‘Als-dan-beloning’

Met een ‘als-dan-beloning’ bedoelen we een beloning die je in het vooruitzicht stelt. Zoals in de eerste regel van dit artikel ‘Als je je bord leegeet, dan krijg je een toetje’. Om het wat minder positief te omschrijven: omkopen. Kinderen die zeer regelmatig een ‘als-dan-beloning’ krijgen, verwachten op den duur altijd een beloning en zullen bepaalde gedragingen ook alleen nog maar doen als er een

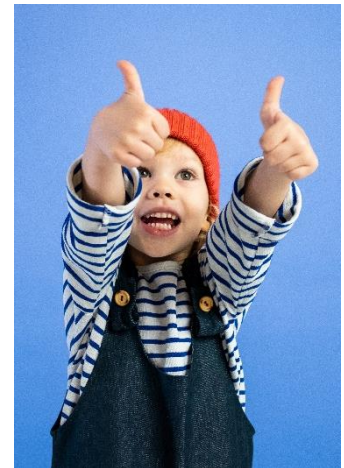
beloning tegenover staat. Tevens kan het kind het idee krijgen dat elke handeling waarvoor hij/zij beloond wordt, een vervelende handeling is. Het is daarom verstandig dit niet met vaste regelmaat in te zetten, maar alledaagse handelingen te laten horen bij dat wat je 'als vanzelfsprekend' verwacht van het kind.

Complimenten

Door het geven van een compliment op het gedrag van een kind, laat je het kind weten dat je trots op hem/haar bent. Vaak motiveert dit sterker om het gedrag te herhalen dan een kortdurende tastbare beloning. Het tonen van genegenheid is hierin de kernsleutel. Maar hoe geef je nu het beste een compliment en met welke boodschap precies?

Compliment op gedrag of op het resultaat?

Hierbij is het goed om nadrukkelijk het gedrag te prijzen, niet het resultaat óf het kind zelf. Dit heeft te maken met het ontwikkelen van een groei mindset versus het ontwikkelen van een vaste mindset. Kinderen die complimenten krijgen op het resultaat van bijvoorbeeld een knutselwerkje, ontwikkelen een andere mindset dan kinderen die complimenten krijgen over hun inzet. Op hun inzet kunnen ze namelijk zelf invloed uitoefenen, terwijl het resultaat niet altijd even goed zal lukken.

Dit blijkt ook uit een wetenschappelijk onderzoek van Carol Dweck (1998). Hierbij werden twee groepen kinderen gevraagd een puzzel te maken. De ene helft van de kinderen kreeg het compliment: "Wow, goed gedaan. Jij moet hier wel heel slim in zijn." De andere helft kreeg het compliment: "Wow, goed gedaan. Jij moet hier wel heel goed je best voor hebben gedaan." Het eerste type compliment kun je een eigenschapscompliment noemen. Het is gericht op de veronderstelde eigenschap (slimheid). Het tweede type compliment kun je een inspanningscompliment of een procescompliment noemen. Het is gericht op het je best doen. Kinderen die een inspanningscompliment hadden gekregen, stonden meer open voor het doen van een meer uitdagende taak, dan de kinderen die een eigenschapscompliment hadden gekregen.

Meer weten?

Wil je meer weten over de ontwikkeling van kinderen? Bekijk ons aanbod van trainingen of neem dan contact op met een van onze adviseurs of trainers.

Lynn Adelmeijer

Trainer Jonge Kind

06 – 25 67 90 62

l.adelmeijer@edux.nl

Literatuurlijst

Dweck, C. S. (2016). *Mindset: the new psychology of success*. Updated edition. New York: Random House.

Mueller, C. M., & Dweck, C. S. (1998). Praise for intelligence can undermine children's motivation and performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 33–52.

Wielgaard & Pauline Bijster: In gesprek met Dr. Marius Rietdijk.

[InterviewNVVK_tcm225-222756.pdf \(vu.nl\)](#)